

Familie- fun-boekje

Internetten,
een feest !!

Welk woord past bij welke foto:

..... = **USB-stick (of geheugenstick)**

..... = **muis**

..... = **CD-rom**

..... = **webcam**

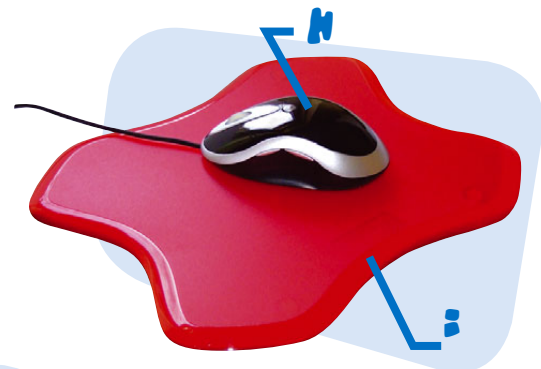
..... = **scherm**

..... = **luidsprekers**

..... = **muismat**

..... = **printer**

..... = **computerkast**

BEVEILIGD en WEL

EEN COMPUTER IN HUIS

“Een computer is net een mens, wist je dat?” vraagt Laura aan Emma en Alex.

Laura is een meisje uit de buurt. Ze studeert informatica aan de universiteit en past af en toe op Emma en Alex.

Emma, Alex en hun ouders hebben pas een nieuwe thuiscomputer gekocht. Hij staat in een knus hoekje van de huiskamer. Alex en Emma mogen de nieuwe computer elke dag een half uur gebruiken als ze hun huiswerk af hebben.

De ouders van Emma en Alex hebben Laura uitgenodigd om een kopje thee te komen drinken en haar gevraagd of ze hen zou kunnen helpen met het installeren van de nieuwe computer en hun **internet-aansluiting**.

“Hoe kan een computer nu op een mens lijken?” lacht Alex.

“Wel, hij heeft geheugen en een **processor** die op ongeveer dezelfde manier werken als jouw geheugen en jouw hersenen,” legt Laura uit.

“Met het geheugen en een processor kun je heel veel nuttige **computerbestanden** opslaan, zoals programma’s, afbeeldingen, documenten, spelletjes en muziek, elk op hun eigen plekje,” gaat ze verder.

“Hmm, dus een computer werkt ongeveer als een kast met lades?” vraagt Emma.

“Ja, precies,” knikt Laura, “maar een computer weet zelf heel goed waar ALLES ligt. Je kan je computer ook allerlei knappe dingen laten doen door middel van **computerprogramma’s**.”

Alex springt op. “Oh, ja, dat weet ik wel, dat heet **software**!”

Emma snapt het niet helemaal. “Soft-wear”, dat klinkt net als haar donzen winterjas of haar zachte pantoffels.

“Hoeveel ‘soft-wear’ kan je in een computer stoppen?” vraagt ze.

“Dat hoeft niet. Software is een onzichtbaar onderdeel van de computer,” zegt haar vader grinnikend.

“Als je iets schrijft of tekent op de computer, of computerspelletjes speelt, gebruik je verschillende soorten computerprogramma’s, maar die kan je niet echt zien. De onderdelen van de computer die je wel kan zien, heten **hardware**, zoals de computerkast, de muis, het beeldscherm, de printer en de **webcam**. Software is als het ware het brein van de computer en hardware het lichaam.”

Zet de woorden bij de juiste afbeelding:

Computerkast, muismat, beeldscherm, luidsprekers, webcam, printer, USB-stick (of geheugenstick), muis, CD-Rom.

Emma hoort haar ouders praten over hun “internet-aansluiting”.

“Wat is een ‘internetaansluiting?’” vraagt ze.

“Dat is een aansluiting op een ‘netwerk’,” zegt haar moeder. “Het internet verbindt jouw computer met andere computers over de hele wereld. Net zoals de telefoon via een kabelnetwerk verbonden is met andere telefoons over de hele wereld.”

“Eén van de leuke dingen van een internetaansluiting

is dat je iedereen, waar ook ter wereld, een brief kunt sturen of met ze kan praten,” voegt haar vader eraan toe.

“Laura, hoe veilig is het als we onze computer op het internet aansluiten?” vraagt haar moeder, terwijl ze Laura bezorgd aankijkt.

Laura legt uit dat een computer duizenden **poorten** heeft die op deuren lijken. Steeds als je het internet opgaat, gaan ze open en dicht om informatie te ontvangen en te verzenden.

“Je kunt het zien als een enorm kasteel dat je moet verdedigen,” zegt ze.

“Maar Laura, hoe kunnen we nu duizenden deuren bewaken? Dat zou zelfs Alex niet kunnen,” vraagt Emma.

“Ik zal jullie wat tips geven,” zegt Laura en begint uit te leggen. “Ten eerste moet je ervoor zorgen dat je computer beveiligd is...”

JE COMPUTER BEVEILIGEN

Aanvallen

“Wist je dat een onbeveiligde computer kan worden aangevallen door kwaadwillige internetgebruikers van over de hele wereld? Daarom heb je een firewall nodig. Een firewall is een soort grenspost. De grenswachten controleren alles wat bij je computer binnenkomt of naar buiten gaat. Ik zal er meteen één op jullie computer installeren,” zegt Laura.

Een gezonde computer

“Weet je nog dat we het over software hadden? Wel, er is niet alleen goede software, er bestaat ook schadelijke software die op het internet verspreid kan worden,” gaat Laura verder. “Virussen, wormen, Trojaanse paarden en spyware zijn gevaarlijke programma’s die je computer kunnen infecteren...net zoals wij mensen verkouden worden of een griepje krijgen.”

“Hoe kunnen we er dan voor zorgen dat onze computer niet ziek wordt, Laura?” vraagt Emma.

Laura geeft hen graag **enkele ideeën**:

“Bestrijd virussen en spyware met **antivirus-** en **antispymwareprogramma’s**. Dit zijn **GOEDE** programma’s die je computer verdedigen en beschermen. Ga nooit op het internet surfen als je computer niet beveiligd is. Dat is net zoiets als een grens zonder grenswachten. Als jullie computer toch nog geïnficeerd raakt, bel me dan maar,” zegt Laura.

“Als je computer vreemd gaat doen, is het mogelijk dat hij geïnficeerd is. Als hij erg langzaam is, als je opeens een andere **homepage** hebt, als je naar vreemde websites wordt geleid, of als er veel kleine venstertjes op je scherm verschijnen, kan je computer een flinke ‘griep’ te pakken hebben!”

“Je kan een virus oplopen als je e-mailbijlagen van onbekende afzenders opent, door spelletjes of muziek van een website te **downloaden**, door een geïnficeerde **CD-ROM** of **USB-stick** (geheugenstick) te gebruiken of als je op een onbeveiligde computer surft.”

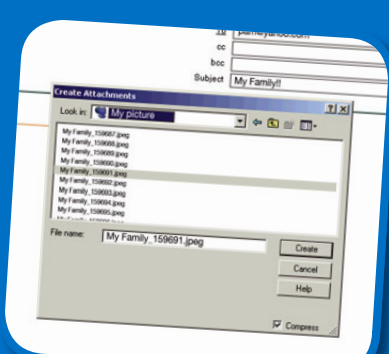
Laura eet even een koekje en installeert dan de twee belangrijke programma’s: het antivirus- en het anti-spywareprogramma. Het duizelt Emma. Al die nieuwe informatie....

Ze moet het even verwerken, en een koekje gaat er bij haar ook wel in!

Vraag aan je ouders of ze je een e-mail met een bijlage kunnen sturen, of stuur er één aan jezelf. Oefen het volgende: klik met de rechtermuisknop op de bijlage en sla hem op op het bureaublad van je computer. Ga naar je bureaublad, klik met de rechtermuisknop op het document en klik op scan. Als je zeker weet dat het document veilig is, kun je het openen. Dus: Rechtermuisknop en dan OPSLAAN – SCANNEN – OPENEN.

1.

2.

3.

De moeder van Emma en Alex schenkt Laura nog wat thee in en zucht “wat kunnen we tegen spam doen?” Emma kijkt op van haar tekening; hoorde ze haar moeder nu “jam” zeggen?

SPAM BESTRIJDEN

Volgens Laura zijn 8 van de 10 e-mails die op het internet circuleren spam.

“En wat is jam, ik bedoel spam, dan?” vraagt Emma.

“In onze brievenbus krijgen we de krant, rekeningen en kaarten bezorgd. Maar we krijgen ook post waarin dingen worden verkocht die we niet willen hebben. Die ongewenste reclame gooien we meteen bij het oud papier,” legt haar vader uit.

“Spam is e-mail waar je niet om gevraagd hebt,” voegt haar moeder eraan toe.

“Wat is er dan zo erg aan spam?” vraagt Alex.

“Spam kan virussen verspreiden. Het kan je ook verleiden producten te kopen die onbetrouwbaar of illegaal zijn, of je aanzetten om vreemde websites te bezoeken,” antwoordt zijn vader.

Alex e-mailt heel graag met zijn vrienden en zijn familie in het buitenland, en wil weten hoe hij het verschil kan zien tussen spam en normale e-mail.

Laura legt hem uit dat hij goed moet opletten met e-mails van mensen die hij niet kent en met mails die bijlagen bevatten en veelbelovende onderwerpen hebben. Ook moet hij een spamfilter activeren in zijn e-mail.

Ook zegt ze dat je waarschijnlijk veel spam zal krijgen als je maar één enkel e-mailadres gebruikt voor alles wat je op het internet doet.

“Dus één e-mailadres is niet genoeg?” vraagt Emma.

“Als je verschillende dingen doet op het net, maak daar dan aparte accounts voor aan: bijvoorbeeld één om te e-mailen met je vrienden, een ander voor je chat-account en een derde voor de website die je gebruikt om fotogalerijen te maken,” antwoordt Laura.

“Als je je e-mailadres op het web achterlaat, schrijf dan ook de tekens helemaal uit. Zo voorkom je dat

je e-mailadres automatisch wordt opgepikt en gebruikt door spammers," voegt ze eraan toe.

"Zo kun je spam een stap voor blijven, Alex," zegt Laura.

"Alex is zo slim," zegt Emma, "Die laat zich vast niet beetnemen door jam, eh spam."

Vicky.Smith@northbell.com E-card voor je verjaardag

Herbert.Weiler@junkworld.com Grappige foto's

Sonia. Roberts@exporting.jp Hoi, hoe is het met je?

Volg Laura's advies op en leer hoe je je e-mailadres moet uitschrijven als je het echt eens online moet zetten. Zo voorkom je dat je e-mailadres automatisch opgepikt en gebruikt wordt door spammers.

cybercat.smith@mymail.com = cybercat punt smith apenstaartje mymail punt com

Schrijf om te oefenen de e-mailadressen van jullie gezin eens voluit:

Je eigen e-mailadres: .....

E-mailadres van jullie gezin: .....

E-mailadres van je moeder: .....

E-mailadres van je vader: .....

SURFEN OP HET NET

“OK, Laura, we gaan surfen!” zegt Alex enthousiast. Emma wil al naar boven rennen om haar nieuwe badpak aan te trekken, maar Alex legt haar lachend uit dat op het web surfen maar een uitdrukking is.

Help Emma een handje om dit allemaal te begrijpen voordat Laura verder gaat: kijk eens naar de activiteiten in het vak en omcirkel de dingen die je alleen kunt doen als je bent aangesloten op het internet.

E-MAILLEN

SPELLETJE SPELEN

FILM KIJKEN

PROGRAMMA DOWNLOADEN

NAAR MUZIEK LUISTEREN

BELLEN

INFORMATIE OPZOEKEN

VERHAAL SCHRIJVEN

CHATTEN

TEKENEN

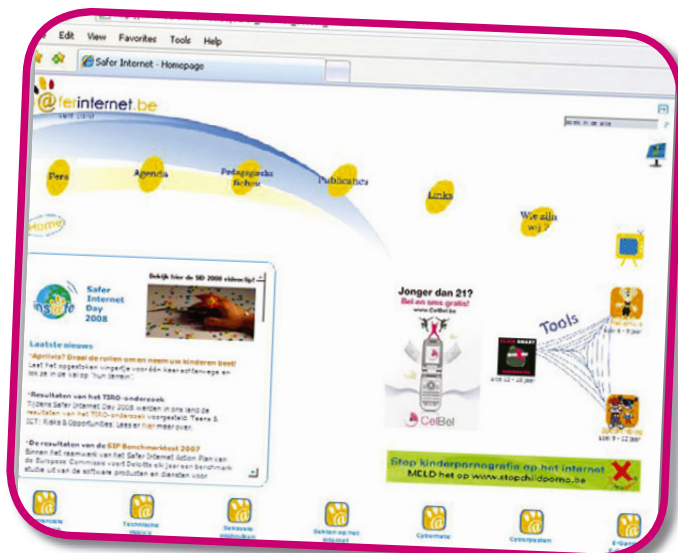
FOTO VAN EEN DIGITALE CAMERA UPLOADEN

AFBEELDINGEN VERSTUREN

PRODUCTEN KOPEN

AFBEELDING BEWERKEN

Laura legt uit dat je op het internet naar **websites** over allerlei onderwerpen kan surfen. Alle websites hebben een adres, zoals www.saferinternet.be. Maar omdat er wereldwijd zo ontzettend veel sites zijn, hebben een paar slimme mensen zoekmachines gemaakt (Google, Lycos, Yahoo, etc.). Hiermee kan je met behulp van zoektermen naar websites zoeken. Om dat te laten zien, opent Laura een **browser** en typt in het **URL**-veld het adres van een **zoekmachine** in www.google.be

“Zoekmachines maken het vissen in de internetocean een heel stuk makkelijker,” zegt Laura. “Slimme surfers kunnen de goede vissen van de slechte onderscheiden,” gaat ze verder.

Alex' vingers jeuken: hij wil informatie opzoeken over de Tyrannosaurus Rex, de machtigste dinosaurus van allemaal. Hij typt “Tyrannosaurus Rex” in en krijgt een aantal “hits”. Alex is heel benieuwd. Hij vindt 3 websites met uitstekende informatie en mooie afbeeldingen.

“Wow! Hiermee kan ik het allerbeste huiswerk ooit maken,” zegt Alex, “en op iedereen indruk maken. Het zal er zo cool uitzien, met plaatjes en zo...”

“Zo is het!” zegt Laura, “maar vertrouw niet meteen op de eerste de beste pagina die je krijgt. Bekijk minstens 3 andere sites en vergelijk de informatie die erop staat. Denk eraan: iedereen met toegang tot het internet kan informatie op het net zetten. Niet alles wat op het internet staat is waar.”

“En als je een opstel maakt, vermeld dan altijd de bron van de informatie en de afbeeldingen die je gebruikt hebt ... net als een echte wetenschapper.”

Tik samen met je ouders <http://www.google.be> in op je browser. Zoek informatie op over de Tyrannosaurus Rex, en probeer uit te vinden wanneer deze dinosaurus op aarde leefde. Zoek ook een mooie afbeelding van een Tyrannosaurus. Vergeet niet om de informatie op drie verschillende websites met elkaar te vergelijken en te controleren.

Wanneer leefde de Tyrannosaurus Rex: .....

Bronnen: .....

Hoe zag een Tyrannosaurus eruit?...

Bronnen: .....

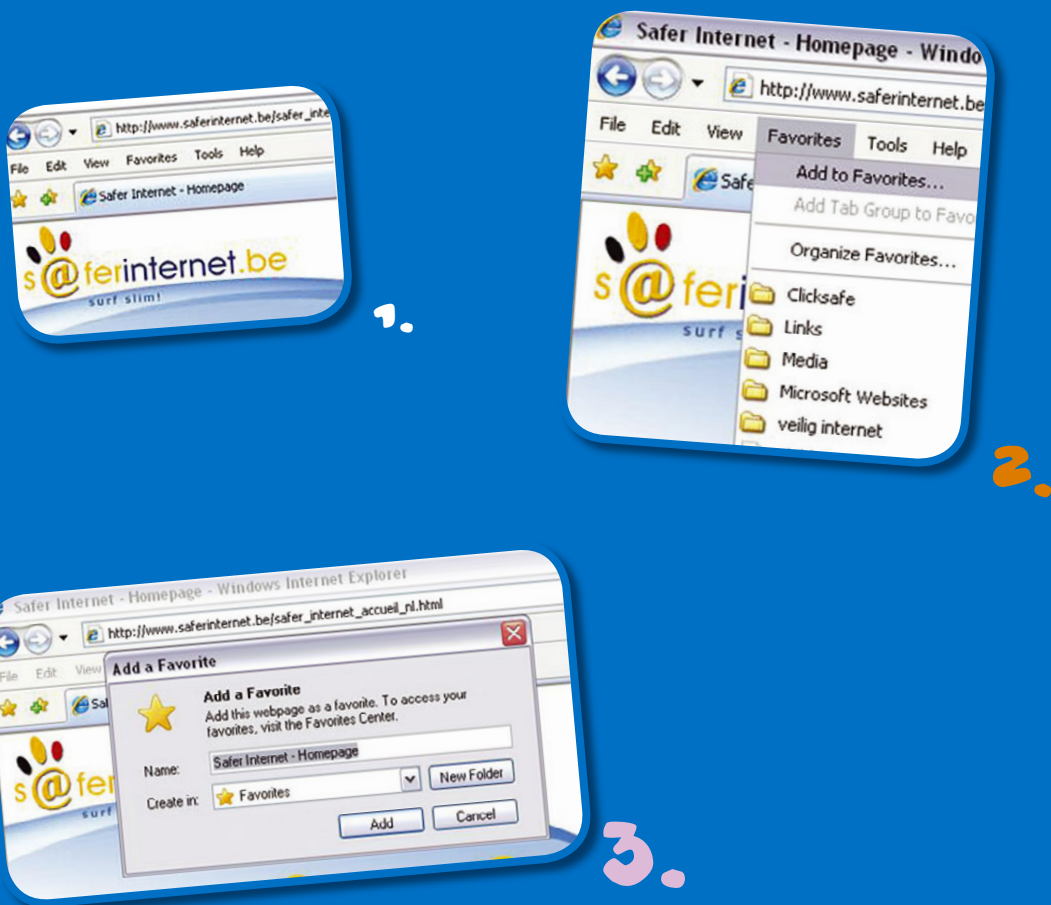
Als je een printer hebt, kun je een afbeelding printen en in het vak plakken

Alex wil de 3 websites bewaren. Met hulp van Laura slaat hij de pagina's op in zijn **map** met favorieten door naar de pagina te gaan, in de bovenste **werkbalk** op het menu **Favorieten** te klikken en de pagina 'toe te voegen'. Hij kan zelfs een nieuwe map met zijn eigen naam aanmaken, zodat hij zijn favorieten op een andere plaats kan bewaren dan die van Emma. Alex is trots op zichzelf. Zijn ouders zijn ook trots op hem. En Emma is ook trots op hem, maar ze is ook wel een klein beetje jaloers.

Typ samen met je ouders www.google.be in op je browser. Zoek op een bepaald onderwerp, bijvoorbeeld Tyrannosaurus Rex, en sla de 3 sites die je het interessantst vindt op door bovenaan de browserpagina op het menu Favorieten te klikken en ze toe te voegen aan jouw favoriete sites. Je kan ook je eigen map aanmaken.

“Denk eraan, jonge surfers,” zegt Laura, “soms ben je op het internet op zoek naar iets en krijg je websites te zien die niets te maken hebben met datgene waar jij naar op zoek bent. Je kan websites tegenkomen die niets met het onderwerp te maken hebben, maar er zijn ook onbetrouwbare websites en zelfs akelige websites. Als je toevallig iets te zien krijgt waarbij je je niet prettig voelt, praat er dan met je ouders over. Indien nodig kunnen zij een meldpunt contacteren. Op die manier kun je meehelpen om het internet te verbeteren.”

LAURA'S HOOFDREGELS VOOR VEILIGHEID

- › Zet antivirus-, antispyware- en spamfiltersoftware op je computer: surf altijd op een beveiligde computer!
- › Als je computer vreemd gaat doen, kan er een virus op zitten. Schakel meteen een expert in.
- › Open of beantwoord alleen e-mails van mensen die je kent.
- › Maak er een gewoonte van om e-mailbijlagen altijd eerst te scannen voordat je ze opent.
- › Houd je e-mailadres zoveel mogelijk voor jezelf, zet het niet op het web.
- › Pas op voor SMS-spam: geef je mobiele telefoonnummer alleen aan mensen die je goed kent.

LAURA'S HOOFDREGELS VOOR HET SURFEN

- › Vergelijk de informatie die je gevonden hebt.
- › Let goed op met nieuwe sites en bestanden.
- › Als je inhoud te zien krijgt waar je je niet prettig bij voelt, zeg het dan tegen je ouders. Indien nodig kunnen zij ermee naar een meldpunt stappen.

LAURA'S HANDIGE LINKS

Op www.saferinternet.be vind je een heleboel informatie en tips over veilig omgaan met computers en het internet. Daar vind je ook alle interessante links. Een vraag stellen kan je doen via infoln@saferinternet.be.

Leerkrachten (maar ook ouders) kunnen terecht in de brochure 'Veilig online. Tips voor veilig ICT-gebruik op school': www.ond.vlaanderen.be/ict/ondersteuning/veiligICT/

Ook op www.clicksafe.be vind je heel wat tips en informatie, speciaal voor jou, precies zoals jij ze graag hebt. Ook voor je ouders en leerkrachten is er heel wat informatie te vinden. Als je een vraag of een probleem hebt, kan je ook altijd een mailtje sturen naar clicksafe@childfocus.org

ECOPS is het Belgische overheidsmeldpunt voor internetmisbruik. Als internetgebruiker kan je er misdrijven die op of via het internet gebeuren melden. Je hoeft je niet te bekommeren over wie er nu juist bevoegd is, want eCops zorgt ervoor dat jouw melding door de bevoegde dienst wordt onderzocht. Zie www.ecops.be

www.spamsquad.be is de Belgische portaalsite in de strijd tegen spam. Hier vind je ook een heleboel nuttige tips.

TEST HOE VEILIG JULLIE THUIS INTERNETTEN

• Alle computers in ons huis hebben antivirus-, antispyware- en spamfilter- software die we steeds bijwerken.

JA   **NEE**

• Als mijn ouders of ikzelf problemen hebben met onze computer, vragen we een deskundige om hulp.

JA   **NEE**

• We hebben verschillende gebruikersaccounts op onze computer.

JA   **NEE**

• We openen geen e-mails van onbekende afzenders.

JA   **NEE**

• We scannen bijlagen altijd eerst voordat we ze openen.

JA   **NEE**

• We gebruiken een familiefilter.

JA   **NEE**

• Als we klaar zijn met internetten, gaan we van het netwerk af.

JA   **NEE**

• Wachtwoorden zijn geheim in ons gezin: we geven ze niet door aan anderen.

JA   **NEE**

• We openen geen pop-up vensters en klikken ze ook niet aan. Ze kunnen virussen bevatten.

JA   **NEE**

• We maken regelmatig "reservekopieën" van onze belangrijke bestanden.

JA   **NEE**

Hoe vaak heb je met ja geantwoord?

9-10 keer: Gefeliciteerd, je bent een expert op het gebied van veilig internetten. Blijf zo veilig werken online en blijf "up-to-date" met de informatie op de website: www.saferinternet.be

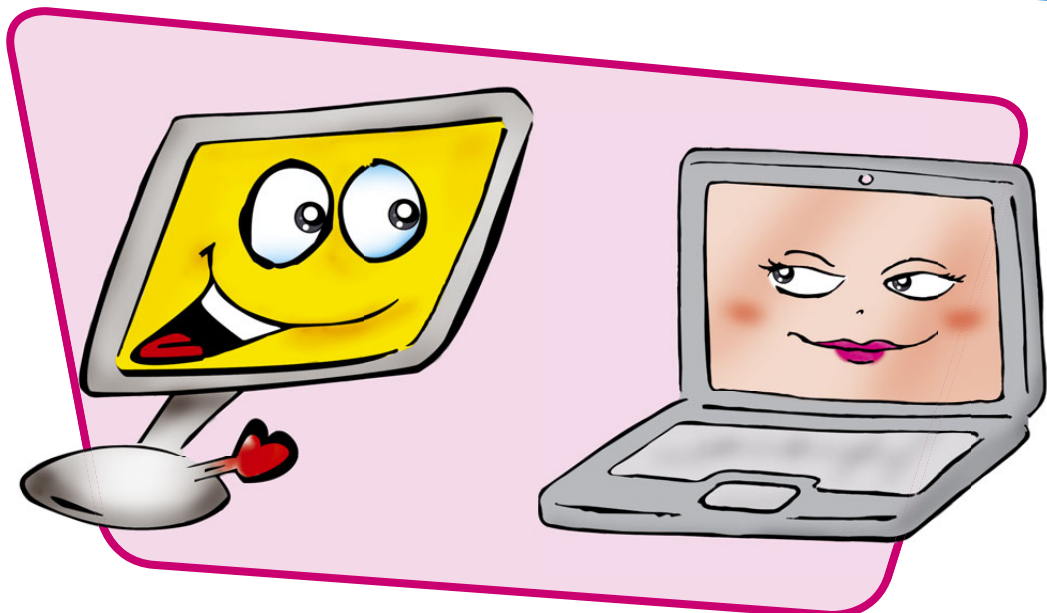
6-8 keer: Heel goed. Je lijkt veel te weten over computers en het internet. Ga er toch ook nog eens rustig voor zitten om meer informatie over veilig internetten te verzamelen. Ga naar de website voor meer informatie: www.saferinternet.be

Minder dan zes keer: Hier moet je wat aan doen. Op het internet surfen kan leuk en leerzaam zijn, maar alleen als je weet hoe je dat veilig doet. Vraag je ouders en leerkrachten informatie hierover. En vergeet niet ook de website www.saferinternet.be te bezoeken voor meer informatie.

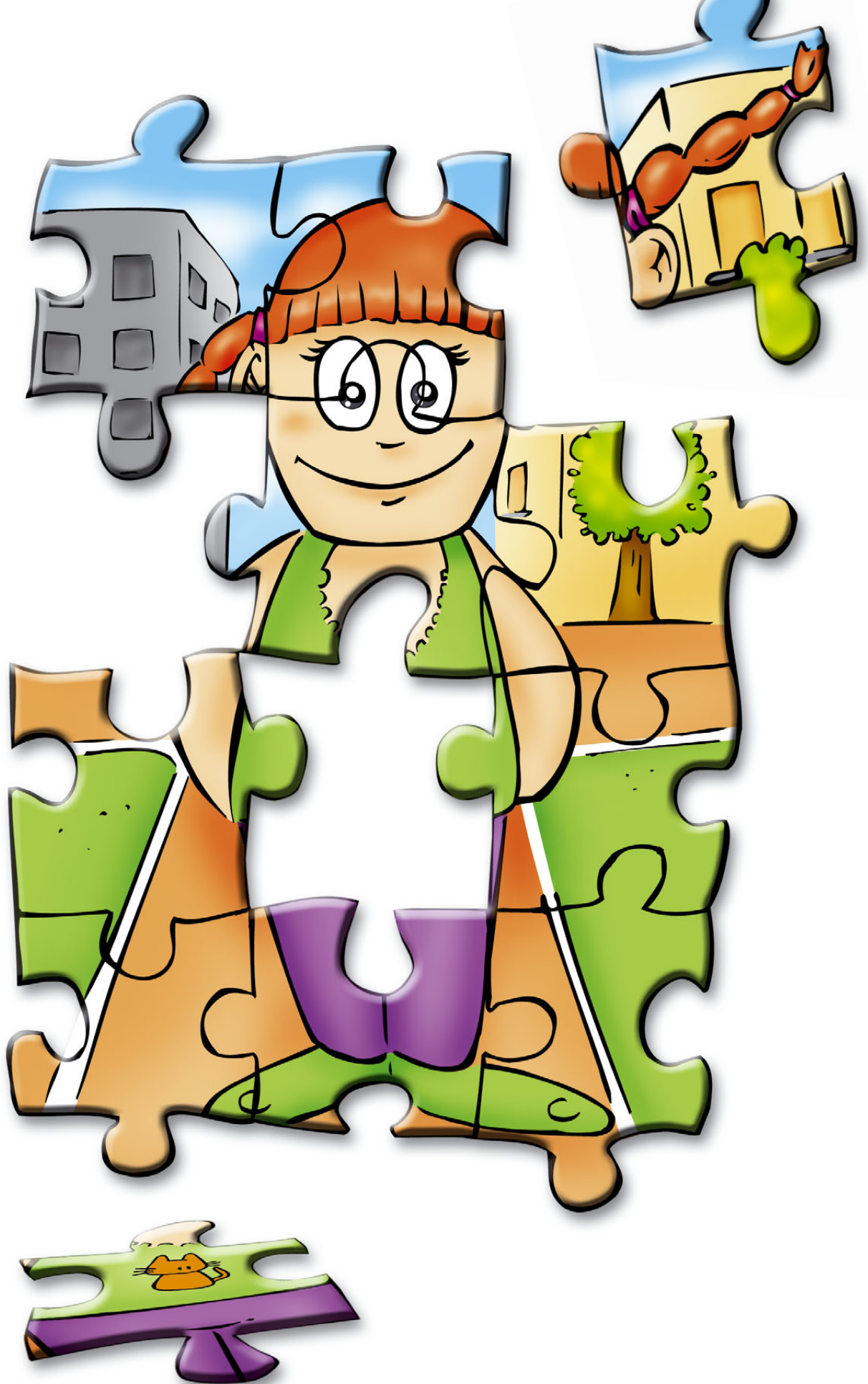
ALLES OP EEN RIJTJE

Vul de ontbrekende woorden in... kijk als je twijfelt nog eens naar de tekst

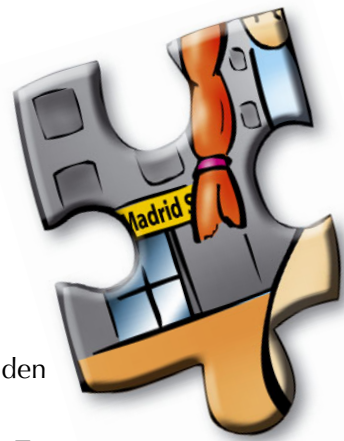
- Ga nooit op internet surfen als je computer niet ..... is.
- Je kan een ..... oplopen als je e-mailbijlagen van ..... afzenders opent, door spelletjes of muziek van een website te ....., door een ..... CD-ROM or USB-stick ..... te gebruiken of als je op een ..... computer surft.
- Als je computer ..... gaat doen, kan het zijn dat hij geïnfecteerd is.
- Let goed op met e-mails van mensen die je niet ..... en e-mails die ..... bevatten en veelbelovende ..... hebben: dat kan ..... zijn.
- Je zal waarschijnlijk veel ..... krijgen als je maar één ..... e-mailadres gebruikt voor alles wat je op het internet doet.
- Vertrouw niet meteen op de ..... de beste pagina die je krijgt. Bekijk minstens ..... andere sites en ..... de informatie die erop staat. Denk eraan: ..... met toegang tot het internet kan iets schrijven en dat op het net .....
- ..... en ..... zijn GOEDE programma's die je computer verdedigen en beschermen.
- Als je toevallig onprettige inhoud te zien krijgt waarbij je je niet goed voelt, ... er dan met je ..... over.
- Als je inhoud te zien krijgt waarbij je je ongemakkelijk voelt, ... het dan tegen je ouders.

COMMUNICEREN LOL :-D

PUZZELSTUKJES

“Wanneer kunnen we gaan chatten?” vraagt Emma aan Laura terwijl ze opgewonden op en neer springt.

Laura is bij Emma en Alex thuis om op hen te passen terwijl hun ouders weg zijn. Ze hebben hun huiswerk af en willen meer over **e-mail** en **chatten** leren. Vooral Emma wil heel graag chatten: ze heeft een nieuw vakantie vriendinnetje, Jenny, dat in Engeland woont. Jenny heeft Emma haar chatgegevens gegeven.

“Je kan chatten zodra we je e-mailadres en chataccounts hebben aangemaakt,” zegt Laura glimlachend.

“Wat is een ‘**account**’, Laura?” vraagt Emma.

Laura legt uit: “Als je in de echte, offline wereld een busabonnement koopt, een abonnement op een tijdschrift neemt of lid wordt van een sportschool, dan moet je een formulier invullen en informatie over jezelf geven. Als je gebruik wilt maken van een e-mail- of chatdienst, moet dat ook. Je kiest een dienst – bijvoorbeeld Yahoo, Hotmail, Gmail, Msn of Icq – en je stuurt een **aanmelding** om lid te worden van die dienst.”

Geef aan hoe persoonlijk onderstaande dingen voor jou zijn:

Heel erg privé Een beetje privé Niet zo privé

JF TELEFOONNUMMER

DE KLEUR VAN JF HAAR

JF NAAM

HET LAND WAAR JF WOONT

DE NAAM VAN JF SCHOOL

JF ADRES

DE NAAM VAN JF HUISDIER

HET BEROEP VAN JF OUDERS

JF E-MAILADRES

JF FOTO'S

JF LEEFTIJD

“De informatie die je over jezelf geeft, komt op je **profiel**,” gaat Laura verder. “Als je op het internet bezig bent, kan jouw profiel, of de informatie die je over jezelf geeft, door wel tientallen, honderden, duizenden of zelfs miljoenen mensen gelezen worden.”

Emma vindt het maar ingewikkeld, dus Laura probeert het wat makkelijker uit te leggen.

“Weet je nog dat we wel eens het spelletje ‘Wie is het?’ speelden? Als je vragen stelt over de leeftijd, de kleur van de ogen of het kapsel, dan probeer je eigenlijk achter het profiel te komen van degene die je moet vinden.”

“Dus mensen proberen erachter te komen wie ik ben?” vraagt Emma onschuldig.

“Soms wel,” antwoordt Laura. “Je staat er misschien niet bij stil, maar je kan al vrij snel te veel informatie over jezelf geven aan mensen die je niet eens kent. Zelfs als je alleen maar je **nickname**, je e-mailadres, een foto van jezelf of de naam van je school geeft, kunnen vreemden al een heleboel over je te weten komen. Eigenlijk meer dan nodig is. Persoonlijke informatie is net een puzzel, en vreemden kunnen al die kleine stukjes bij elkaar leggen, zelfs als die heel verschillend zijn, om zo een beter, gedetailleerder beeld van je te krijgen.”

“Dat is wel eng,” zegt Emma zacht. “Hoe kunnen we ervoor zorgen dat ze dat niet kunnen?”

“Wees gewoon net zo voorzichtig op het internet als je zou zijn in de echte, offline wereld,” antwoordt Laura. “Je zou je naam, leeftijd, adres, vakantiefoto’s en telefoonnummer toch ook niet in de krant zetten? En je zou zulke informatie ook niet op een reclamebord zetten waar iedereen het kan zien, of wel?”

“Ik weet het al!” zegt Emma, “Ik verzin gewoon nepinformatie over mezelf. Dan doe ik alsof ik iemand anders ben...wat zeg je daarvan?”

“Het is mooi dat je er zo goed over nadenkt,” zegt Laura, “maar je **privacy** beschermen betekent niet dat je over je identiteit moet liegen. Je bent nog steeds verantwoordelijk voor alles wat je doet en zegt op het internet, ook als je doet alsof je iemand anders bent.”

EMMA'S PROFIEL AANMAKEN

“Dan gaan we nu Emma’s e-mailaccount aanmaken,” zegt Laura. “We zullen een e-mailadres maken dat niet je hele naam laat zien en dat niet verklapt of je een jongen of een meisje bent. Je familie en vrienden noemen je soms Em, dus wat vind je van Em@hotmail.com?” vraagt Laura aan Emma. Emma knikt.

“We vullen niet je volledige naam of andere persoonlijke informatie in op het formulier. Je moet je e-mailaccount beschermen met een **wachtwoord** dat je zelf kiest. Met je wachtwoord krijg je toegang tot je mailbox.”

“Een goed wachtwoord is lang – minstens 8 tekens – en heeft zowel hoofd- als kleine letters, cijfers en leestekens. Bedenk een zin die herkenbaar is voor jou, zoals: Mijn grote broer Alex is 11 jaar oud. Neem de 1e letter van elk woord: mgbai11jo zet er een paar hoofdletters in mgbAi11jO en voeg tot slot nog een leesteken toe, mgb!Ai11jO.”

“Maar denk eraan Emma, een wachtwoord heeft alleen zin als het geheim is. Geef het dus niet aan anderen. Tenzij je het niet erg vindt dat andere mensen jouw e-mail lezen of net doen of ze jou zijn en dingen zeggen die jij nooit zou zeggen!”

Help Emma een heel goed wachtwoord te maken met behulp van Laura’s tips:

Emma kiest een wachtwoord en schrijft het op een stukje papier dat ze op haar kamer bewaart.

“Goed, nu kunnen we een chataccount en een profiel aanmaken voor Emma,” stelt Laura voor. “Ik zal het formulier wel invullen,” biedt Alex aan, “maar dan moet je me wel vertellen wat ik moet opschrijven. En wat betekenen al die *sterretjes*?” vraagt hij.

“De sterretjes geven de velden aan die we verplicht moeten invullen,” antwoordt Laura.

* Naam:

Em

“Laten we je nickname gebruiken. Je kan ook alleen je voornaam invullen, als je dat echt belangrijk vindt, maar nooit je hele naam.”

* Nickname:

Em

“Houd je nickname eenvoudig en neutraal, en gebruik niet je echte naam.” Emma besluit weer Em te gebruiken.

* E-mailadres:

“Je spiksplinternieuwe, persoonlijke e-mailadres: Em@hotmail.com.”

* Land:

“Je kunt vermelden in welk land je woont, maar houd je adres, telefoonnummer, school of jeugdclub voor jezelf.”

* Geboortedatum:

“We zullen je geboortjaar selecteren, maar we hoeven niet je precieze geboortedatum in te vullen.”

“En nu, Alex, kun je nog een laatste, maar heel belangrijke, toevoeging doen aan Emma’s profiel,” zegt Laura. “Ga naar haar profielinstellingen en kies ‘PERSOONLIJK’, zodat alleen de mensen die EMMA uitkiest haar profiel kunnen zien en met haar kunnen communiceren.”

“Wacht, ik zal Emma’s profiel ook wat persoonlijker maken met een **avatar**,” zegt Alex opgewonden, en Emma kiest een icoontje uit de lijst dat ze cool vindt.

“We zullen Jenny als eerste toevoegen aan je **contactpersonenlijst**,” gaat Alex verder. “Alsjeblieft, Emma. Hee, kijk, je vriendin is online!”

Volg Emma’s voorbeelden en maak een veilig profiel. Maak daarna een voorbeeld van een profiel dat niet veilig is:

* Naam:

* Nickname:

* E-mailadres:

* Land:

* Geboortedatum:

* Naam:

* Nickname:

* E-mailadres:

* Land:

* Geboortedatum:

FOTO'S EN WEBCAMS

“Nu mag ik achter de computer,” zegt Alex. “Kun je me laten zien hoe ik onze vakantiefoto’s naar mijn tante in Frankrijk kan sturen, Laura?”

“Ja hoor,” zegt Laura. “Er is software die je gratis kunt downloaden en waarmee je mooie slides kunt maken met muziek en zo. Onthoud wel dat je alleen foto’s mag sturen naar mensen die je vertrouwt en die je ook offline goed kent. Door het internet en de **GSM** kunnen foto’s binnen een paar seconden de hele wereld rondgaan en blijven vervolgens voor altijd op het internet staan. Om nog maar te zwijgen over het feit dat beelden makkelijk **bewerkt** kunnen worden tot nepfoto’s!”

Kijk goed naar deze foto en schrijf op wat je nu over deze persoon weet:

“En hoe zit het dan met webcams?” vraagt Alex. “Pap zegt dat we er misschien één krijgen voor Kerstmis zodat we onze neefjes en nichtjes in Frankrijk kunnen zien.”

“Wel, daarvoor geldt hetzelfde,” zegt Laura, “gebruik hem alleen bij mensen die je ook offline kent en vertrouwt. Sommige mensen gebruiken webcams om anderen te bespioneren of om foto’s of filmpjes van je te maken zonder dat je het weet. Ik zet de mijne altijd uit als ik hem niet gebruik. Anders heb ik het gevoel dat er iemand naar me kijkt...” zegt Laura met een verlegen lachje.

CONTACT MET VREEMDEN

“Het internet is toch handig om andere mensen te ontmoeten die van dezelfde dingen houden als ik, hè?” vraagt Alex.

“Zeker,” antwoordt Laura. “Je kan meepraten op een **discussieforum** of zelf een nieuw onderwerp plaatsen. Het is een goed idee om sites voor kinderen en jongeren te gebruiken die **moderators** hebben, echte mensen die ook echt in de gaten houden of gebruikers zich gedragen.”

“Gebruik altijd je gezond verstand. Er zijn mensen die liegen over wie ze zijn. Ze kunnen proberen je te verleiden om teveel informatie over jezelf te geven en je vervolgens voorstellen om ergens af te spreken.

Afspreken met een vreemde is niet verstandig. Maar als je echt denkt dat je een online vriendje of vriendinnetje dat jou wil ontmoeten goed kunt vertrouwen, vertel dit dan aan je ouders, zodat ze met je mee kunnen gaan. Een echte vriend of vriendin met goede bedoelingen zal dat niet erg vinden. Alleen mensen die iets te verbergen hebben, vinden dat erg.”

“Alex, het ‘Rood-truien-kapje’,” giechelt Emma die de hele tijd heeft zitten meeluisteren. “Laat jij je ook door de wolf voor de gek houden, net als Roodkapje, Alex?” plaagt Emma..

Ga door op Emma's idee en bedenk 3 adviezen die "Alex Rood-truien-kapje" zou kunnen krijgen van Laura om zichzelf tegen mogelijke "webwolven" te beschermen.

1. ....
2. ....
3. ....

NETT-IG-QUETTE

“Chatten is in ieder geval heel leuk!” zegt Emma, die gechat heeft met Jenny.

“Weet je trouwens wat **netiquette** is?” vraagt Laura.

“Wat voor ticket?” vraagt Emma.

“Nettiquette wil zeggen dat je anderen op het web net zo behandelt als jij graag behandeld zou willen worden,” zegt Laura. “Dat is de ‘hoofregel’ op het net. Natuurlijk houdt niet iedereen zich aan de regels, maar je kunt bij jezelf beginnen en je **VERANTWOORDELIJK GEDRAGEN.**”

“Zag je dat we smileys en andere symbolen gebruiken als we chatten?” vraagt Laura.

“Ja, dat was het makkelijkst van allemaal,” zucht Emma, die net leert lezen en schrijven.

“Wist je dat die kleine plaatjes **emoticons** heten, Emma?” vraagt Alex, helemaal in zijn rol van grote broer.

“En weet jij dan ook waarom die kleine plaatjes emoticons worden genoemd?” daagt Laura Alex uit. Alex twijfelt een beetje.

“Wel kijk, een emoticon is een icoontje (afbeelding) dat een emotie of gevoel weergeeft,” zegt Laura

met pretoogjes. “Ze worden voornamelijk gebruikt omdat geschreven berichten soms tot misverstanden kunnen leiden...”

“Het lastige aan e-mailen of chatten is dat je vrienden niet kunnen zien of je lacht, zenuwachtige bewegingen maakt of je wenkbrauwen frons. Ze kunnen je LICHAAMSTAAL niet zien. Ook kunnen ze niet horen of je stem zacht, geïrriteerd of verdrietig klinkt,” gaat Laura verder. “Daarom is de manier waarop je je bericht schrijft – de letters, leestekens en emoticons – zo belangrijk. Als je bijvoorbeeld AL JE BERICHTEN MET HOOFDLETTERS SCHRIJFT, DENKEN JE VRIENDEN MISSCHIEN DAT JE TEGEN ZE SCHREEUWT!” zegt Laura, terwijl ze een gek gezicht trekt.

“Soms zijn mensen echt boos en doen ze onaardig. Als mensen zich laten gaan en net doen alsof ze alles weten en op een onvriendelijke manier hun mening geven alleen omdat ze op internet anoniem zijn, dan heet dat **flaming**.”

Hoe zou je online door anderen behandeld willen worden?

1. ....
2. ....
3. ....

“Nu zal ik jullie laten zien hoe je je eigen emoticon kan maken,” zegt Laura, “en daarna hup, naar bed.”

LAURA'S EMOTICONRECEPT

Wat heb je nodig:

- Een computer
- Tekensoftware (bijv. Paint Shop Pro)
- Instant messagingsoftware (bijv. MSN messenger)
- Je fantasie

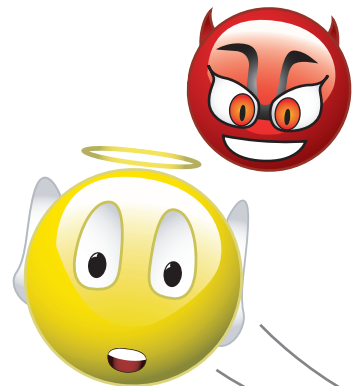

Vorbereiding:

Maak een tekening of afbeelding met software waarmee je afbeeldingen kunt bewerken, zoals Paint Shop Pro, Photoshop, Paint etc. Zorg ervoor dat je document een breedte en hoogte van 20 pixels heeft. Sla de afbeelding op als jpg-, gif- of bmp-bestand. Als je een bestaand bestand met een afbeelding (jpg, gif or bmp) wilt gebruiken, kun je dat document aanpassen aan bovenstaande afmetingen.

Zet het vervolgens in de instant messagingsoftware. Zo doe je dat met MSN Messenger:

1. Open MSN Messenger
2. Open [Emoticons ...] in het menu [Extra]
3. Klik op [Maken]
4. Klik op [Afbeelding zoeken]
  - a. Het is belangrijk om te onthouden waar je je eigen smiley hebt opgeslagen.
  - b. En als je die gevonden hebt ...
5. Selecteer je afbeelding met de cursor en klik dan op [Open]
6. Geef je smiley een naam
7. Bevestig door op [OK] te klikken
  - a. Je smiley wordt toegevoegd aan de bestaande smileys.
8. Klik nog een keer op [OK]

“Kijk eens, jouw icoontje kan nu als emoticon of avatar gebruikt worden in een discussie!” zegt Laura. Alex heeft een gezichtje gemaakt dat Emma voorstelt als ze net uit bed komt. Hij noemt het een ‘slaapkopje’ en Emma kijkt nijdig. Laura bedenkt dat het inderdaad voor allebei ongeveer bedtijd is.

“Ik wil nog één ding vragen, Laura,” vraagt Alex terwijl hij naar boven loopt. “Wat zijn die rare woorden die mensen gebruiken als ze chatten?”

“Oh, dat zijn **acroniemen**, letters die de woorden afkorten. Sij zou dan bijvoorbeeld een snelle manier zijn om ‘slaap lekker, jongens’, te zeggen,” antwoordt Laura.

ONTCIJFER DE CODE.

Ontdek wat onderstaande populaire chatacroniemen betekenen:

<i>^5</i>	☐	☐	<i>Computer</i>
<i>bbb</i>	☐	☐	<i>Good morning</i>
<i>comp</i>	☐	☐	<i>Parents over Shoulder</i>
<i>egbok</i>	☐	☐	<i>Later (Goodbye)</i>
<i>f2f</i>	☐	☐	<i>Keep it simple, stupid</i>
<i>gl</i>	☐	☐	<i>What's up?</i>
<i>gm</i>	☐	☐	<i>Lets meet in real life</i>
<i>hand</i>	☐	☐	<i>Love you forever</i>
<i>ilu, ily</i>	☐	☐	<i>Have a nice day</i>
<i>jj</i>	☐	☐	<i>Bye bye baby</i>
<i>k, kk</i>	☐	☐	<i>Face to Face</i>
<i>Prw</i>	☐	☐	<i>Parents are watching</i>
<i>kiss</i>	☐	☐	<i>High 5</i>
<i>l8r</i>	☐	☐	<i>Everything going to be O.K.</i>
<i>lmirl</i>	☐	☐	<i>Okay, alright</i>
<i>ly4e</i>	☐	☐	<i>I love you</i>
<i>np</i>	☐	☐	<i>Just joking</i>
<i>S^, S'UP</i>	☐	☐	<i>No problem</i>
<i>POS</i>	☐	☐	<i>Good luck</i>

Gebruik toetsencombinaties om deze emoticons uit te beelden:

Een smiley: .....

Knipogend gezichtje: .....

Brede lach: .....

Verdrietig gezichtje: .....

Verbaasd gezichtje: .....

Tong uitsteken:.....

LAURA'S HOOFDREGELS

- › Gedraag je verantwoordelijk online: verstop je niet achter je scherm.
- › Gebruik chat- en instant messagingsites voor kinderen en jongeren, bij voorkeur met moderators.
- › Verspreid geen berichten, afbeeldingen of ander materiaal dat kwetsend kan zijn.
- › Maak veilige profielen.
- › Deel foto's en afbeeldingen alleen met mensen die je ook in het echte leven kent en die je vertrouwt.
- › Leer hoe je ongewenste contacten kunt weigeren en blokkeren.
- › Weiger contact met vreemden.
- › Spreek niet af met mensen die je niet kent, zelfs als ze "online vrienden" zijn geworden. Zeg het altijd tegen je ouders: neem het zekere voor het ONZEKERE.
- › Schakel het internet uit als je het niet gebruikt.
- › Gebruik een webcam alleen met bekenden: schakel hem uit als je hem niet gebruikt.

LAURA'S HANDIGE LINKS

Op www.saferinternet.be vind je meer informatie en tips over veilig chatten, bloggen, netiquette, privacy online, ...

Je kan er ook de spelletjes 'Mallehuis' en 'Spotm'nblog' spelen en onze 'tips voor cyberkids' lezen. Voor ouders en leerkrachten zijn er o.a. het pedagogisch dossier dat bij 'Spotm'nblog' hoort en een heleboel pedagogische fiches.

www.clicksafe.be heeft heel wat tips over veilig communiceren, speciaal voor jou.

Je ouders vinden veel info in de brochure van het Vlaams Departement Onderwijs:

<http://www.ond.vlaanderen.be/ict/ondersteuning/veiligICT/>

TEST HOE SLIM JIJ COMMUNICEERT

1. Ik vraag toestemming aan mijn ouders voordat ik persoonlijke informatie op het internet achterlaat (naam, telefoonnummer, adres, e-mailadres, naam van mijn school, creditcardinformatie).

JA   **NEE**

2. Ik gebruik alleen chatrooms voor kinderen en jongeren die mijn ouders voor mij hebben gecontroleerd.

JA   **NEE**

3. Als ik online ben, gebruik ik altijd een nickname die niets over mij onthult.

JA   **NEE**

4. Mijn wachtwoord is geheim. Ik wijzig het van tijd tot tijd.

JA   **NEE**

5. Als ik schrik van een online bericht of me er niet prettig bij voel, reageer ik er niet op. In plaats daarvan vertel ik het meteen aan één van mijn ouders of een volwassene die ik vertrouw.

JA   **NEE**

6. Als ik wil afspreken met iemand die ik op het internet heb ontmoet, vertel ik het aan mijn ouders, zorg ik ervoor dat één van hen met me meegaat en spreek ik af op een OPENBARE PLAATS.

JA   **NEE**

7. Ik behandel anderen op het internet fatsoenlijk als ik online ben en verstuur nooit onbeleefde berichten.

JA   **NEE**

8. Ik open alleen e-mails van bekenden.

JA   **NEE**

9. Als ik onaangename of gewelddadige foto's of filmpjes krijg, stuur ik die nooit door naar mijn vrienden.

JA   **NEE**

10. Als ik in een chatroom ongepaste berichten krijg, zeg ik dat aan de moderator van de chatroom.

JA   **NEE**

Hoe vaak heb je met ja geantwoord?

9-10 keer: Gefeliciteerd, je bent een communicatie-expert. Blijf zo veilig werken online en blijf "up-to-date" met de informatie op www.saferinternet.be

6-8 keer: Heel goed. Je lijkt veel te weten over communicatie op het internet. Neem toch nog even de tijd om er nog meer over te leren. We raden je natuurlijk ook aan om www.saferinternet.be een keertje te bezoeken.

Minder dan zes keer: Hier moet je wat aan doen. Op het internet surfen en lol hebben kan alleen als je weet hoe je dat veilig doet. Vraag je ouders en leerkrachten om meer informatie, en kijk ook eens op www.saferinternet.be

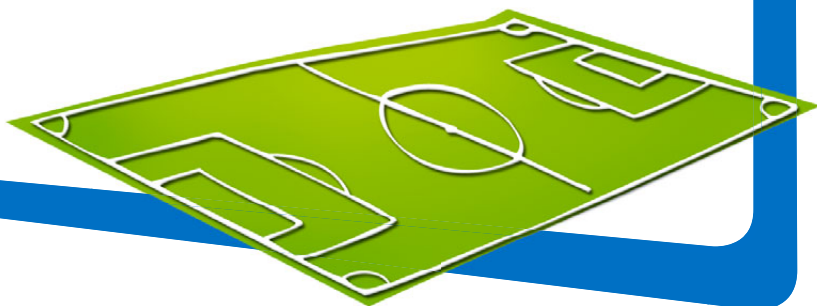

ALLES OP EEN RIJTJE

Vul de ontbrekende woorden in... kijk als je twijfelt nog eens naar de tekst

- Als je het internet gebruikt, kan jouw ....., of de informatie die je over jezelf geeft, door wel tientallen, honderden, duizenden of zelfs miljoenen mensen gelezen worden.
- Je ..... beschermen betekent niet dat je over je identiteit moet liegen. Je bent nog steeds ..... voor alles wat je doet en zegt op het internet.
- Spreek niet af met ....., zelfs als ze “online vrienden” zijn geworden. .... het altijd tegen je ouders: neem het zekere voor het ONZEKERE.
- ..... wil zeggen dat je anderen op het web net zo behandelt als jij graag ..... zou willen worden.
- Een ..... is een afbeelding die een emotie of gevoel weergeeft.
- Een goed ..... is lang - minstens ..... tekens – en heeft zowel hoofd- als kleine letters, cijfers en .....
- Een wachtwoord heeft alleen zin als het ..... is.
- Als ik onaangename of gewelddadige foto's of filmpjes krijg, ... ik die door te sturen naar mijn vrienden.
- Deel foto's alleen met mensen die je ..... en vertrouwt.

MAAK EEN TEKENING VAN DE
UITNODIGING DIE ALEX VAN Z'N
LEERKRACHTEN KREEG. TEKEN OOK
HET ANTIPESTLOGO EN DE SLOGAN
DIE DE SCHOOL GEBRUIKT VOOR DE
ANTIPESTWEEK.

CYBERPESTEN

CYBERPESTEN OP SCHOOL

Op een dag komt Alex met een lang gezicht uit school. Hij gooit zijn tas in een hoek en ploft op de bank. Zijn ouders, zijn zusje Emma en hun vriendin Laura, die een kopje thee is komen drinken, kijken elkaar verbaasd aan. Als Alex chagrijnig is, is er ongetwijfeld iets mis.

Alex' vader vraagt voorzichtig wat er aan de hand is. Alex twijfelt even, maar begint dan te vertellen. Een van zijn vrienden kreeg de laatste tijd gemene berichtjes van een andere vriend. De jongen praatte erover met zijn ouders en zijn leraar, en vertelde hen wie de gemene berichtjes had gestuurd. Vandaag vertelde de leraar aan de hele klas wat er was gebeurd. Alex maakt zijn tas open, haalt er een uitnodiging uit en geeft die aan zijn ouders. Als antwoord op het voorval heeft de school een "antipestweek" georganiseerd met diverse activiteiten.

"Je vriend heeft er goed aan gedaan om het zijn ouders te vertellen," zegt Alex' moeder, "en ook zijn ouders hebben er goed aan gedaan om het aan de leerkrachten te vertellen."

"Ik hoop dat jullie allebei beseffen dat jullie altijd alles aan ons kunnen vertellen," voegt ze eraan toe terwijl ze Alex en Emma aankijkt, "zelfs als je ons moet vertellen dat je ook zelf iets gedaan hebt wat niet zo slim is."

"Zo is het. Als je over problemen praat, zijn ze makkelijker op te lossen," voegt Alex' vader eraan toe. "Wat er bij jou in de klas gebeurd is, geeft ons allemaal - ouders, leerkrachten en kinderen - de kans om te praten over **pesten** en hoe we ervoor kunnen zorgen dat het niet meer gebeurt."

"Nu, ik ben ook gepest op school toen ik tien was," zegt Laura. "Maar de pestkoppen gaven het uiteindelijk op omdat ik ze altijd negeerde en weigerde hun spelletje mee te spelen. Ik wilde alleen dat ik er veel eerder met mijn ouders over had gepraat, want toen ik het ze eindelijk vertelde, voelde ik me zo opgelucht. Nu weet ik dat je altijd sterker staat als je een probleem aanpakt samen met mensen die je vertrouwt en die om je geven."

"GRRRRR," roept Emma uit, "ik word zo boos als ik hoor hoe stom mensen tegen elkaar kunnen doen!"

"Weet je dat wat er is gebeurd bij Alex in de klas een goed voorbeeld is van **cyberpesten**?" vraagt Laura, en Emma kijkt haar nieuwsgierig aan, "Dat wil zeggen dat je het internet en je GSM gebruikt om anderen te pesten en gemene berichten te sturen," legt Laura uit.

"Hier staat dat we allemaal een opstel moeten schrijven over wat we van pesten vinden," zegt Alex. "Ik heb al een idee hoe ik het ga aanpakken. Willen jullie zeggen wat jullie ervan vinden als ik het af heb?" vraagt hij terwijl hij naar de computer loopt. Dat doen ze allemaal graag.

ALEX' OPSTEL

Iedereen heeft het recht zich prettig en veilig te voelen, waar dan ook.

"Stel je een voetbalwedstrijd voor: de ploegen die tegen elkaar spelen, moeten zich aan de spelregels houden. Een scheidsrechter houdt in de gaten of de spelers dat ook doen. De spelers moeten scoren, maar niet tot elke prijs. Sommige regels gaan over spelersgedrag. Als een speler zich niet gedraagt, geeft de scheidsrechter hem een waarschuwing, daarna krijgt hij een tweede waarschuwing en bij de derde waarschuwing moet de speler die zich niet aan de regels heeft gehouden van het veld af."

"Iemand die anderen pest, is een speler die niet aan fair play doet. Mensen die anderen pesten, bederven de wedstrijd en zorgen ervoor dat anderen er niet van kunnen genieten. Mensen die anderen pesten, hebben vaak maar weinig zelfvertrouwen. We kunnen ze doen stoppen door hetzelfde te doen als de scheidsrechter bij de voetbalwedstrijd: hen duidelijk maken dat hun gedrag niet door de beugel kan en ze niet aan de wedstrijd mogen meedoen als ze zich niet anders gaan gedragen."

"Iedereen maakt wel eens een fout, maar niet iedereen is moedig genoeg om dat toe te geven en te zeggen dat het hem SPIJT. Ik vind dat we allemaal voor onze vrienden moeten opkomen als ze in moeilijkheden zijn en ervoor moeten zorgen dat er nooit meer zoiets gebeurt op onze school."

Volg Alex' voorbeeld en geef vijf redenen waarom je iemand een "rode kaart" zou geven.

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

Alex leest zijn stukje aan iedereen voor.

"Ik vind dat je heel goed duidelijk maakt dat er absoluut GEEN ENKELE REDEN bestaat om een ander te pesten. Je opstel benadrukt ook dat mensen die anderen pesten geholpen moeten worden om te leren zich fatsoenlijk te gedragen en zich aan de regels te houden," zegt Alex' moeder.

"Maar er ontbreekt nog iets," zegt Emma. "Je HOOFDREGELS staan er nog niet bij!"

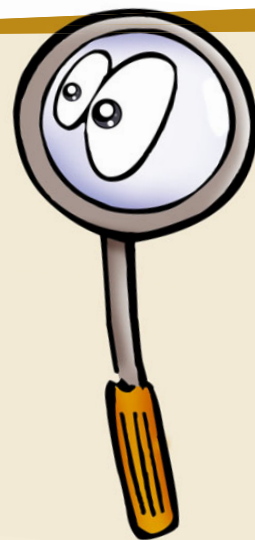
ALEX' HOOFDREGELS

Hoe ga je om met mensen die anderen pesten:

- **Negeer ze. Schenk geen aandacht aan ze, want dat willen ze juist!**
- **Ga niet zitten piekeren WAAROM ze zich zo gedragen. Hun nare gedrag is niet jouw schuld.**
- **Breng een volwassene die je vertrouwt op de hoogte van de situatie.**

Hoe ga je om met mensen die cyberpesten:

- **Bescherm je privacy. Kijk nog eens op pagina 16 om te leren hoe je dat doet**
- **Reageer niet op de pestmailtjes of pestsms'jes**
- **Bewaar de berichten met de pesterijen als bewijs**
- **Breng een volwassene die je vertrouwt op de hoogte van de situatie.**

LAURA'S HANDIGE LINKS

Alles wat je maar wil weten over cyberpesten vind je op www.saferinternet.be

Ook op www.clicksafe.be staat heel wat informatie over hoe je cyberpesten kan voorkomen en hoe je het kan aanpakken.

Verder vinden je ouders veel info in de brochure van het Vlaams Departement Onderwijs:
<http://www.ond.vlaanderen.be/ict/ondersteuning/veiligICT/>

In 'Klasse voor leerkrachten' verscheen een goed dossier over cyberpesten in de reeks 'De Eerste lijn':
<http://www.klasse.be/leraren/help.php?id=7415>

TEST JOUW DIGITALE SOLIDARITEIT

- Iedereen in ons gezin vindt dat pesten niet door de beugel kan. **JA NEE**
- Mijn ouders zitten in de oudervereniging en hebben al besproken hoe je moet omgaan met pesten op school en hoe je het kunt voorkomen. **JA NEE**
- Ik geef mijn e-mailadres, nickname en GSM-nummer alleen aan mensen die ik goed ken. **JA NEE**
- Ik blokkeer de afzenders van ongewenste e-mail in mijn Inbox. In mijn (MSN)contactenlijst staan enkel mensen die ik ook in het echte leven heel goed ken. **JA NEE**
- Ik stuur nooit berichten of foto's door die kwetsend kunnen zijn voor anderen. **JA NEE**
- Ik gebruik nooit een webcam bij mensen die ik niet goed ken. **JA NEE**
- Wachtwoorden zijn geheim: we houden ze voor onszelf. **JA NEE**
- Ik reageer nooit op een pestbericht. **JA NEE**
- Ken je een goede website in jouw land waar je informatie kunt vinden over wat je moet doen als je zelf of iemand die je kent gepest wordt? **JA NEE**
- Als èèn van mijn vrienden of ikzelf gepest zou worden, zou ik erover praten met een volwassene die ik vertrouw. **JA NEE**

Hoe vaak heb je met ja geantwoord?

9-10 keer: Gefeliciteerd, je bent een echte anti-pestenkampioen. Ga zo door en blijf "up-to-date" met de informatie op www.saferinternet.be

6-8 keer: Heel goed. Je lijkt je bewust te zijn van cyberpesten en pesten in het algemeen. Het is altijd nuttig om nog beter op de hoogte te zijn van wat je in zo'n situatie moet doen. Praat er met een volwassene over of kijk op www.saferinternet.be

Minder dan zes keer: Hier moet je wat aan doen. Op het internet surfen kan leuk en leerzaam zijn, maar alleen als je weet hoe je dat veilig doet en hoe je anderen beschermt. Vraag je ouders, leerkrachten of andere volwassenen die je vertrouwt je hier meer over te vertellen, en vergeet niet voor meer informatie de website www.clicksafe.be te bezoeken.

ALLES OP EEN RIJTJE

Vul de ontbrekende woorden in... kijk als je twijfelt nog eens naar de tekst

- Iemand die anderen pest, is een speler die niet aan ..... play doet. Mensen die anderen pesten, ... de wedstrijd en zorgen ervoor dat anderen er niet van kunnen genieten.
- Als je over problemen ..... , zijn ze makkelijker op te lossen.
- Er bestaat absoluut geen ..... REDEN om een ander te pesten.
- ..... betekent dat je het internet en je GSM gebruikt om anderen te pesten en gemene berichten te sturen.
- Ik ..... de afzenders van ongewenste e-mail in mijn Inbox. In mijn (MSN)contactenlijst staan enkel mensen die ik ook in het echte leven .....
- Ik geef mijn e-mailadres, nickname en GSM-nummer alleen aan mensen die ik ook in het echte leven goed .....
- Ik ..... nooit op een pestbericht.

ENTERTAINMENT & DOWNLOADEN

HET IS NIET AL GOUD WAT BLINKT OP HET INTERNET

Laura wipt na haar lessen op de universiteit even binnen bij Emma en Alex voordat ze naar haar vriendinnen gaat. Emma rent haar opgewonden tegemoet.

“Laura, wist je dat Alex een site heeft gevonden waar je gratis **ringtones** kunt downloaden?”

“Nee, dat heeft hij me niet verteld, maar jullie hadden misschien wat geld kunnen besparen als jullie dat wel hadden gedaan,” lacht Laura. “Er bestaan wel gratis diensten op het internet, maar ringtones, **wallpapers**, **mp3's**, avatars en dat soort dingen zijn zelden gratis.”

“Als je nog eens goed op die website kijkt, ontdek je waarschijnlijk een stel heel kleine lettertjes, waarin de werkelijke kosten van de diensten staan vermeld. Met ringtones, quizen, games, etc. kun je uitstekend mensen verleiden om zich te abonneren op zogenaamde ‘gratis’ diensten die in werkelijkheid geld kosten.”

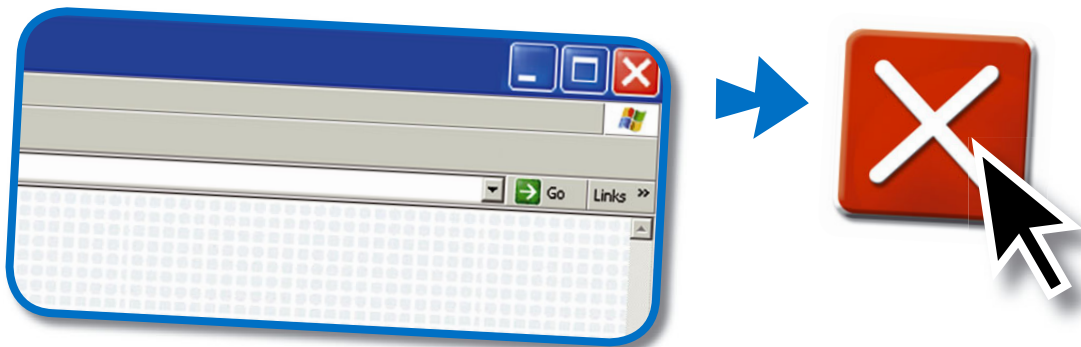
Open je favoriete zoekmachine. Typ "gratis ringtones" of "gratis games" in, en wacht af wat je krijgt. Kijk op enkele websites. Kun je valkuilen ontdekken?

"Zie je hoe goed dat werkte, zelfs bij jou en Alex?" voegt Laura er glimlachend aan toe. "Het is niet al goud wat er bliiinkt," zingt ze.

"Hmm, ik snap het," zegt Emma. "Vertel er eens wat meer over, Laura, dan kan ik indruk maken op Alex!"

"OK, Em, met plezier," antwoordt Laura.

"Op het internet wordt reclame gemaakt voor allerlei producten en je kunt er ook producten kopen. Maar als je geen oplettende consument bent, kun je op verschillende manieren in de val lopen. Weet je nog dat we het gehad hebben over het beschermen van je privacy? Iets wat je zeker niet mag doen, is zonder nadenken online formulieren invullen waarin gevraagd wordt naar persoonlijke gegevens, zoals je naam of e-mailadres. Jonge kinderen mogen zulke informatie nooit prijsgeven. Oudere kinderen moeten eerst aan hun ouders vragen of het ok is. Maak er een gewoonte van om heel erg voorzichtig om te springen met gegevens over jezelf en anderen, bij alles wat je doet online! Kan je de site vertrouwen? Weet je dat de info die verzameld wordt daarna vaak op een commerciële manier wordt gebruikt?"

"Iets anders wat je snel zal ontdekken, mijn lieve Em, is dat je op dat soort websites heel veel pop-ups ziet, kleine venstertjes met berichten of afbeeldingen die plotseling tevoorschijn "poppen". Klik die nooit open. Sluit ze altijd door op het rode rechtsboven in de hoek te klikken."

"**Pop-up vensters** altijd sluiten door op het rode rechtsboven in de hoek te klikken," herhaalt Emma ernstig.

"Nu ja, eigenlijk niet *altijd*," gaat Laura verder. "Niet alle pop-up vensters zijn reclameboodschappen. Je antivirusprogramma kan ook pop-up vensters gebruiken om belangrijke berichten over te brengen, en die moet je niet negeren. Ook hier geldt: gebruik je gezond verstand."

"En als ik het niet zeker weet?" vraagt Emma.

"Als je twijfelt, gewoon vragen," antwoordt Laura. "Natuurlijk moet je altijd eerst overleggen met je ouders voordat je online iets wil gaan kopen. Zij beslissen tenslotte over het geld in het gezin. En, denk je dat je nu indruk kan maken op je broer?" vraagt Laura aan Emma.

ONLINE GAMES

Terwijl Emma en Laura praten over alles wat blinkt maar geen goud is, besluit Alex zijn halfuur achter de computer te gebruiken om een **game** te spelen dat hij heel leuk vindt. Zijn vader en moeder zijn nieuwsgierig en vragen of hij hen kan laten zien waar het spel over gaat.

Ze vinden allebei dat het er ontzettend spannend uitziet, maar maken van de gelegenheid gebruik om hem eraan te herinneren dat hij zijn identiteit geheim moet houden als hij online met anderen speelt. Ze willen ook weten welke games hij speelt en herinneren hem er voorzichtig aan dat hij eerst hun toestemming moet vragen als hij een game wil downloaden, want anders zou hun computer kunnen beschadigd worden.

"Hoe dan?" vraagt Alex.

"Games die zogenaamd 'gratis' zijn, kunnen verborgen virussen bevatten die op onze computer worden geïnstalleerd zonder dat we het weten," legt zijn moeder uit.

Wat is jouw favoriete computerspel? Kijk of je ouders het spel ook kennen en of ze het kunnen beschrijven. Als ze geen idee hebben, leg het dan eerst uit, en laat ze vervolgens een korte beschrijving van het spel maken. Hebben ze het goed gedaan?

FAVORIETE GAME :

.....

.....

.....

.....

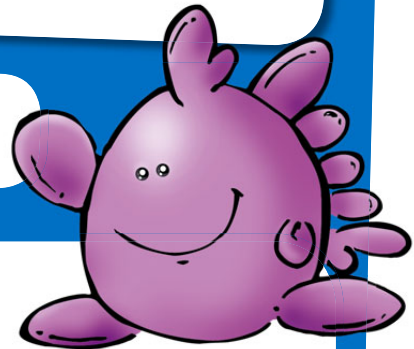
.....

Hoeveel punten op tien krijgen ze?

Je ouder geeft hier een beschrijving van jouw favoriete game. Jij maakt er een tekening bij.

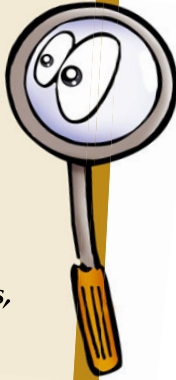
/10

LAURA'S HOOFDREGELS

- › Als iets **TE MOOI** lijkt om waar te zijn, vertrouw het dan niet.
- › Laat de beveiliging van je computer aanstaan: gebruik altijd een up-to-date antivirusprogramma als je legitieme bestanden downloadt.
- › Als je iets wil downloaden, sla dan het bestand eerst op, scan het en open het dan pas.
- › Download geen games van onbekende websites en laat je antivirusprogramma altijd een controle uitvoeren.
- › Bescherm altijd je privacy, of je nu een profiel aanmaakt, aan het chatten of aan het gamen bent.
- › Vul online formulieren waarin om persoonlijke informatie gevraagd wordt alleen in als je de bron 100% vertrouwt en als je weet wat er met je gegevens zal gebeuren.
- › Als je denkt dat je je hebt geabonneerd op een oneerlijke dienst, vertel het dan aan je ouders, iedereen maakt wel eens een foutje.
- › Sluit pop-up vensters door op het rode rechtsboven in de hoek te klikken. Klik deze vensters nooit aan!

LAURA'S HANDIGE LINKS

Meer info over slim consumeren, consumentenbedrog op internet, de commerciële doeleinden van veel kinder- en jongerensites, kopen online, downloaden, privacyrechten ... vind je op de volgende sites:

www.saferinternet.be

www.oivo.be

www.consumentenbedrog.be

www.test-aankoop.be

www.e-privacy.be

<http://mineco.fgov.be/>

http://www.eccbelsium.be/default_NL.asp

<http://www.mijnkindonline.web-log.nl/>

Speel ook 'Spotm'nblog' op www.saferinternet.be. In dat spel en in het bijbehorende pedagogische dossier voor ouders en leerkrachten vind je meer info over deze aspecten van het internet.

Ook op www.clicksafe.be zijn pagina's speciaal gewijd aan gamen en downloaden.

TEST HOE SLIM JIJ SURFT

- Als ik online aan het gamen ben, bescherm ik altijd mijn privacy door een VEILIG profiel aan te maken.

JA   **NEE**

- Ik download geen games van willekeurige websites omdat die malware kunnen bevatten.

JA   **NEE**

- Ik vul nooit online formulieren in waarin om persoonlijke informatie gevraagd wordt, tenzij ik de bron 100% kan vertrouwen.

JA   **NEE**

- Ik koop nooit iets online zonder dat mijn ouders erbij zijn en ik hun toestemming heb.

JA   **NEE**

- Ik download nooit "gratis" ringtones van het internet, tenzij ik toestemming heb van mijn ouders.

JA   **NEE**

- Ik lees altijd heel aandachtig de kleine lettertjes als ik veelbelovende aanbiedingen op het internet zie.

JA   **NEE**

- Voordat we artikelen of diensten aanschaffen, vergelijken we de prijzen van hetzelfde product bij verschillende winkels.

JA   **NEE**

- Ik sluit pop-ups van onbetrouwbare websites altijd door op het kruisje rechtsboven te klikken.

JA   **NEE**

- Ik open de bestanden die ik ontvang nooit zonder ze eerst te scannen.

JA   **NEE**

- Als dat mogelijk is, proberen mijn ouders en ik producten liever eerst uit voordat we ze online kopen.

JA   **NEE**

Hoe vaak heb je met ja geantwoord?

9-10 keer: Gefeliciteerd, jij weet hoe je jezelf veilig kunt vermaken op het internet. Blijf zo veilig werken online en blijf ook "up-to-date" met de informatie op www.saferinternet.be

6-8 keer: Heel goed. Je lijkt veel te weten over online gamen en downloaden. Neem toch nog even de tijd om meer informatie te verzamelen. We raden je aan de website www.saferinternet.be te bezoeken.

Minder dan zes keer: Hier moet je wat aan doen. Op het internet surfen en lol hebben kan alleen als je weet hoe je dat veilig doet. Vraag je ouders en leerkrachten om meer informatie. De website www.saferinternet.be is een goede informatiebron.

ALLES OP EEN RIJTJE

Vul de ontbrekende woorden in... kijk als je twijfelt nog eens naar de tekst

- Ringtones, wallpapers, mp3's, avatars en dat soort dingen zijn zelden .....
- Maak alleen gebruik van online ..... als je precies weet waarom die informatie verzameld wordt.
- Op het internet wordt reclame gemaakt voor allerlei producten en je kunt er ook producten kopen. Als je geen opletende consument bent, kun je dus zo in de ..... lopen.
- Vul nooit zonder nadenken ..... in waarin gevraagd wordt naar ..... gegevens, zoals je naam of je e-mailadres.
- Sluit pop-up vensters door op het rode ..... rechtsboven in de hoek te klikken.
- Je anti-virusprogramma kan ook pop-up vensters gebruiken om belangrijke berichten over te brengen, en die moet je niet .....
- Bescherm altijd je ....., of je nu een profiel aanmaakt, aan het chatten of aan het gamen bent.
- Als je niet zeker weet of een pop-up veilig is, ... het dan aan je ouders.
- ..... geen games van onbekende websites en laat je anti-virusprogramma altijd een controle uitvoeren.

ins@fe

Gesteund door:

*Titel: Veilig internet Gezinspakket • Tot stand gebracht door Insafe/Liberty Global-UPC in 2008
Prefix: 9789078209 • Id 51950 • ISBN-NUMMER: 9789078209607 • EAN : 9789078209607*

Copyright: dit werk valt onder de Creative Commons Naamsvermelding-Niet-commercieel-Geen Afgeleide werken 3.0 Unported Licentie.
Bezoek om deze licentie te lezen <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>